

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет хімії, екології та фармації

Кафедра органічної хімії та фармації

СИЛАБУС

навчальної практики

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ПРАКТИКА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

підготовки	бакалавра
галузі знань	01 – Освіта / Педагогіка
спеціальності	014 – Середня освіта (Хімія)
освітньо-професійної програми	Середня освіта. Хімія
форма навчання	денна

Силабус навчальної практики «Навчально-методична практика зі спеціальності» підготовки бакалавра, галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 – Середня освіта (Хімія), за освітньо-професійною програмою – «Середня освіта. Хімія», **яка введена в дію 01.09.2021 року.**

10 вересня 2021 р. – 11 с.

Розробник: Кадикало Елла Максимівна, доцент кафедри органічної хімії та фармації, кандидат хімічних наук

Силабус навчальної практики затверджено на засіданні кафедри органічної хімії та фармації

Протокол № 2 від 13 вересня 2021 р.

Завідувач кафедри:

к.х.н., доцент

(Сливка Н. Ю.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика виду практики
Денна форма навчання	Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка Спеціальність: 014 – Середня освіта (Хімія) Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Хімія Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Навчальна
		Рік навчання: 3-й
		Семестр: 6-ий
Кількість годин / кредитів: 120 / 4		Консультації: 8 год.
		Самостійна робота: 112 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: *Кадикало Елла Максимівна*

Науковий ступінь: *кандидат хімічних наук*

Посада: *доцент кафедри органічної хімії та фармації.*

Контактна інформація: +83099 2282112 e-mail: Kadykalo.Ella@vnu.edu.ua

III. Опис дисципліни

- 1. Анотація курсу.** Силабус навчальної практики «Навчально-методична практика зі спеціальності» складений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за ОПП «Середня освіта. Хімія» – 2021. «Навчально-методична практика зі спеціальності» є продовженням навчального плану студентів по закріпленню отриманих теоретичних знань на практиці. Практика дає правильну уяву про роботу у навчальних закладах. Поглиблення теоретичних знань чергується з набуттям певних умінь. **Предметом** навчальної практики є організація освітнього процесу, система виховної роботи в закладах загальної середньої освіти.
- 2. Мета і завдання навчальної дисципліни.** *Метою* «Навчально-методичної практики зі спеціальності» є ознайомлення здобувачів вищої освіти з педагогічною діяльністю в закладах загальної середньої освіти, більш глибоке засвоєння наукових знань та умінь отриманих у процесі теоретично-практичної підготовки; отримання первинних професійних умінь і навичок; підготовка до розв'язання практичних завдань навчання і виховання підростаючого покоління; формування соціальної мотивації подальшої навчальної діяльності; особисте утвердження майбутніх педагогів у правильності обрання професії; формування ідеалу вчителя на основі прикладів роботи педагогів.
Основними завданнями практики є: ознайомлення студентів з ходом освітнього процесу шляхом роботи з різною документацією: освітніми програмами,

робочими навчальними планами закладу, календарно-тематичними та поурочними планами вчителя, вимогами до ведення класних журналів, журналів індивідуального навчання та позаурочної діяльності, записами в журналах інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності, зошитами учнів тощо; ознайомлення студентів з передовим педагогічним досвідом викладання природничих дисциплін в закладах загальної середньої освіти, його аналіз, узагальнення; планування уроків різних типів з ефективним використанням різноманітних методів і засобів навчання, педагогічних прийомів, які активізують пізнавальну діяльність учнів, сприяють їх вихованню і розвитку; ознайомлення з технологією позакласних і позашкільних занять з хімії, вироблення вмінь керівництва експериментальною діяльністю учнів; ознайомлення студентів з системою виховної роботи в закладі загальної середньої освіти, обов'язками класного керівника, взаємовідносинами між учнівським колективом та вчителями; формування у студентів вмінь та навичок проведення навчально-методичної та науково дослідницької роботи в галузях фахових, педагогічних і психологічних наук; проведення педагогічних досліджень проблем, що мають відношення до підготовки міждисциплінарної курсової роботи, наукових статей, конференцій; організація самостійної навчальної діяльності, робота з літературними джерелами; розвиток у студентів любові до педагогічної професії, прагнень до вдосконалення педагогічних знань з метою підготовки до творчого вирішення завдань по навчанню та вихованню учнів; формування у студентів інтелектуально-дослідницьких, оціночних та рефлексивних умінь, необхідних для здійснення аналізу досвіду професійної діяльності вчителя та організації навчально-освітньої роботи.

3. Результати навчання (компетентності).

За результатами проходження «Навчально-методичної практики зі спеціальності» студенти будуть володіти наступними компетентностями:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків, відповідно до вимог стандарту базової середньої освіти.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль та оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК 5. Забезпечення охорони життя і здоров'я учнів (у тому числі з особливими потребами), їхньої рухової активності в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури.

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики та корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

ФК 8. Здатність користуватися символікою і сучасною термінологією хімічної мови.

ФК 9. Здатність розкривати загальну структуру хімічних наук на основі взаємозв'язку основних учень про будову речовини, про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їх сполук, про спрямованість (хімічна термодинаміка), швидкість (хімічна кінетика) хімічних процесів та їх механізми.

ФК 10. Здатність характеризувати досягнення хімічної технології та сучасний стан хімічної промисловості, їх роль у суспільстві.

ФК 12. Здатність чітко і логічно відтворювати основні теорії і закони хімії, оцінювати нові відомості та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту з освітньої галузі «Природознавство» в основній (базовій) середній школі.

ФК 13. Здатність здійснювати добір методів і засобів навчання хімії, спрямованих на розвиток здібностей учнів, на основі психолого-педагогічної характеристики класу.

ФК 14. Здатність безпечного поводження з хімічними речовинами, беручи до уваги їх хімічні властивості.

ФК 15. Здатність до критичного аналізу й оцінки сучасних досягнень науки, генерування нових ідей під час розв'язування дослідницьких і практичних задач.

ФК 16. Здатність розробляти та управляти проектами.

ФК 17. Здатність соціально, відповідально та свідомо мотивувати людей, рухатися до спільної мети.

За результатами проходження «Навчально-методичної практики зі спеціальності» студенти отримають наступні результати навчання:

ПРН 1. Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.

ПРН 2. Знає загальні закономірності розвитку особистості, прояви особистісних якостей, вікові особливості учнів, психологію та основні закономірності сімейних відносин.

ПРН 3. Знає та розуміє принципи, сучасні методи, основні методичні прийоми, форми організації навчання певному предмету в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).

ПРН 5. Оперує базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 6. Добирає і застосовує сучасні освітні технології для формування в учнів предметних компетентностей та здійснює самоаналіз ефективності уроків.

ПРН 7. Володіє формами і методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, вміє відслідковувати динаміку особистісного розвитку дитини.

ПРН 8. Здатний проектувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, ефективно працювати автономно та в команді, організовувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 9. Здатний цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в діяльності сучасними етичними нормами, принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 11. Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

ПРН 12. Використовує інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності; застосовує міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН 13. Знає хімічну термінологію та сучасну номенклатуру.

ПРН 14. Знає та розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру хімічних наук.

ПРН 17. Знає класифікацію, будову, властивості, способи одержання неорганічних та органічних речовин та розуміє генетичні зв'язки між ними.

ПРН 19. Знає методи хімічного та фізико-хімічного аналізу, синтезу хімічних речовин, у т.ч. лабораторні та промислові способи одержання важливих хімічних сполук.

ПРН 20. Знає сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання хімії у загальноосвітній школі.

ПРН 21. Уміє застосовувати знання сучасних теоретичних основ хімії для пояснення будови, властивостей і класифікації неорганічних і органічних речовин, періодичної зміни властивостей хімічних елементів та їх сполук, утворення хімічного зв'язку, направленості (хімічна термодинаміка) та швидкості (хімічна кінетика) хімічних процесів.

ПРН 22. Здатний виконувати хімічний експеримент як засіб навчання.

ПРН 23. Уміє аналізувати склад, будову речовин і характеризувати їх фізичні та хімічні властивості.

ПРН 25. Володіє різними методами розв'язування розрахункових і експериментальних задач з хімії та методикою навчання їх школярів.

ПРН 26. Уміє переносити систему наукових хімічних знань у площину навчального предмета хімії, чітко і логічно розкривати основні теорії та закони хімії.

ПРН 27. Уміє висловлювати судження про залежність властивостей речовин від їх будови.

ПРН 28. Знає, аналізує, узагальнює світові інновації у навчанні хімії та наукових дослідженнях для їх адаптації і використання у власній практиці.

ПРН 29. Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

Таким чином після проходження практики бакалаври повинні знати: закономірності, принципи, вимоги та нормативні документи що визначають зміст хімічної освіти в закладах загальної середньої освіти; освітні програми та навчально-методичний матеріал з шкільного курсу хімії; сучасні теоретичні та практичні основи методики навчання хімії у закладах загальної середньої освіти їх переваги, недоліки, галузі застосування; форми, методи та засоби навчання хімії, їх вибір для розв'язання конкретних педагогічних задач; зміст шкільних підручників та навчальних програм з хімії; типи та структуру навчальних занять з хімії; структуру уроку і вимоги до його планування в контексті сучасних підходів до хімічної освіти; види шкільного хімічного експерименту, методику його проведення й оцінювання; правила безпеки життєдіяльності та вимоги до хімічного кабінету; принципи, сучасні методи, прийоми, форми організації виховної роботи з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів в закладах загальної середньої освіти.

Також вони повинні вміти: визначати сутність педагогічної діяльності, її компоненти, функції, професійні якості та вміння педагога, аналізувати роль учителя, організовувати взаємодію суб'єктів навчального процесу з використанням професійних умінь (дидактичних, комунікативних, сугестивних та ін.); планувати та організовувати навчальний процес, використовуючи сучасні освітні та інформаційні технології, інтерактивні та технічні засоби навчання, визначати спосіб застосування носіїв інформації; аналізувати програму та підручники з хімії для закладів загальної середньої освіти; складати план та конспект навчальних занять різних типів,

позакласних та виховних заходів; планувати відбір методів та засобів навчання; створювати та раціонально використовувати навчально-матеріальну базу кабінету хімії; активізувати та стимулювати пізнавальну діяльність учнів; розробляти тексти контрольних робіт, тестові завдання, хімічні диктанти; формувати в учнів науковий світогляд та критичне мислення; визначати конкретні навчально-виховні задачі із врахуванням індивідуальних і вікових особливостей учнів, соціально-психологічних особливостей колективу; вивчати особистість учня і класний колектив з метою діагностики і прогнозування їх розвитку й виховання; спостерігати і аналізувати навчально-виховну діяльність, коригувати її у разі потреби; використовувати різноманітні форми й методи організації навчально-пізнавальної, виховної, художньо-творчої та інші діяльності; ефективно використовувати набуті теоретичні знання з хімічних та психолого-педагогічних дисциплін у шкільній практиці.

4. Етапи практики

Навчально-методична практика проходить на базі шкільних хімічних лабораторій та у 7-9-тих класах закладів загальної середньої освіти. Студент-практикант виконує обов'язки помічника вчителя хімії, а також помічника класного керівника. Студенти на навчально-методичній практиці зі спеціальності виконують наступні напрямки роботи у навчальному процесі школи:

1. Підготовка календарного планування уроків хімії у 7-9-тих класах, ознайомлення з системою уроків за програмною тематикою та методикою їх проведення, ознайомлення із новітніми технічними засобами для забезпечення використання сучасних методів на уроках.

2. Психолого-педагогічне вивчення конкретного класу.

3. Відвідування уроків вчителів-предметників, проведення критичного аналізу уроку, вивчення та аналіз науково-методичної літератури, посібників та підручників.

4. Самостійна робота студентів, яка полягає у всебічному вивченні навчального процесу.

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий	Тривалість – 1-ий день практики - Проведення установчої конференції на факультеті хімії, екології та фармації. - Ознайомлення з метою, змістом і завданнями навчальної практики, розподілом за базами практики, з її керівниками, вимогами до оформлення звітної документації. Визначення правил поведінки у закладі загальної середньої освіти, прав і обов'язків студентів-практикантів, інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.
2. Ознайомлювальний	Тривалість – 1-ий тиждень практики Знайомство з базою практики. Ознайомлення із Статутом закладу загальної середньої освіти, з матеріалами його сайту для з'ясування історії, традицій, основних завдань і напрямів роботи, режиму роботи та матеріальної бази, кадрового складу педагогічного колективу і контингенту учнів, особливостей організації освітнього процесу, напрямів і форм позаурочної роботи. Бесіда з

	адміністрацією, розподіл студентів практикантів по класам для проведення навчально-виховної роботи. 2. Знайомство з учителем хімії та класним керівником класу, за яким закріплений студент, узгодження графіку роботи на період практики. 3. Ознайомлення з навчальними програмами, календарно-тематичними планами, видами позакласної роботи з хімії, планом виховної роботи класного керівника з метою з'ясування особливостей класного колективу (контингент учнів, рівень успішності, згуртованість колективу, традиції, коло інтересів), труднощів, проблем у виховній роботі з учнями, змісту та форм роботи з батьками. 4. Ознайомлення зі шкільною документацією, планами навчально-виховної роботи школи, класними журналами тощо. 5. Складання індивідуального плану роботи на період практики.
3. Основний	Тривалість – 2-4-ий тиждні практики 1. Ознайомлення з портфоліо вчителів, їхніми блогами, з досвідом роботи вчителів з обдарованими учнями, підготовкою до олімпіад, конкурсів МАН, зовнішнього незалежного оцінювання. 2. Відвідування та аналіз уроків вчителів-предметників у закріпленому класі з фіксуванням у щоденнику психолого-педагогічних спостережень. Обговорення та осмислення відвіданих уроків, дидактичних положень (необхідність правильної постановки виховної мети, вибір типу та структури засобів навчання, розуміння основних етапів організації сприймання та організації засвоєння у школярів). 3. Підготовча робота з написання планів конспектів уроків, презентацій, пошуку наочних матеріалів, розробки практичних та лабораторних уроків. Робота з мультимедіа, мультимедійними дошками, планшетами. Ознайомлення з сучасним програмним забезпеченням та мобільними додатками, які використовуються для кращого засвоєння учнями вивченого матеріалу. 4. Виконання обов'язків помічника класного керівника. Допомога класному керівникові в організації роботи учнів, підготовці й проведенні класних виховних годин, позакласних виховних заходів, батьківських зборів тощо. 5. Підготовка й проведення виховного заходу. Визначення теми, розробка плану та сценарію, організація підготовки до проведення виховного заходу. Консультування у методиста з педагогіки та класного керівника. Самостійне проведення залікового виховного заходу. Самоаналіз залікового виховного заходу та його обговорення за участі класного керівника, методиста з педагогіки, студентів-практикантів.
6. Підсумковий	Тривалість – останній тиждень практики 1. Узагальнення матеріалів навчально-методичної практики для їх представлення на захисті: звіт про результати практики, щоденник навчальної практики, розробка плану-

	конспекту уроку, практичної роботи чи лабораторної роботи, протокол відвіданого уроку з хімії та його аналіз, методична розробка виховного заходу та його аналіз. 2. Захист результатів практики на підсумковій конференції-заліку.
--	---

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента: студент повинен виконати усі завдання навчальної практики.

Політика щодо академічної доброчесності: усі завдання студент повинен виконувати самостійно.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку не проходження навчальної практики без поважної причини студент може бути не допущений до заліково-екзаменаційної сесії. У випадку не проходження практики через поважні причини студенту може бути дозволено пройти дану навчальну практику у наступному семестрі.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік – захист практики.

Результати «Навчально-методичної практики зі спеціальності» оцінюються у 100 балів згідно змісту виконаних завдань.

VI. Оцінювання результатів практики

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Оцінка «**відмінно**» – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити підготовку до лекційних, практичних та лабораторних занять із застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці занять. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи.

Оцінка «**дуже добре**» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити підготовку до лекційних, практичних та лабораторних занять, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з учнями та викладачами. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи.

Оцінка **«добре»** – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до уроків, допускалися незначні помилки. Виявлено вміння проводити підготовку до лекційних, практичних та лабораторних занять, але заняття шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог.

Оцінка **«задовільно»** – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з помилками.

Оцінка **«достатньо»** – завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Документація оформлена неповно, з помилками.

Оцінка **«незадовільно»** – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками.

При оцінюванні результатів проходження практики враховуються також психолого-педагогічна майстерність практикантів (педагогічний такт, комунікабельність тощо) та їх особистісні характеристики (дисциплінованість, ініціативність тощо).

Керівник практики надає консультації студентам та контролює підготовку студентами документації, необхідної для захисту практики. До такої документації відносяться:

1) звітна документація: розробка конспекту уроку або презентації уроку, розробка практичного або лабораторного заняття.

2) допоміжна документація: оформлення наочних матеріалів: схем, знімків, таблиць. Керівник практики оцінює зміст та оформлення цієї документації.

VII. Рекомендована література

Основна:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р.
3. «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» № 93 від 8 квітня 1993 р.
4. «Положення про проведення практики студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 28.08.2020 р.
5. Марцинко О. Е. Методика викладання хімії: методичні вказівки та завдання для самостійної роботи. Під. ред. проф. І. Й. Сейфулліної. Одеса: «Одеський національний університет імені І.І. Мечникова», 2015. 60 с.
6. Бартко Ж. В. Інтерактивні уроки під час вивчення хімії на профільному рівні. Х.: Вид. група «Основа», 2014. 96 с.
7. Староста В. І., Сомов В. М., Кормош Ж. О. Проведення занять з хімії в середніх та вищих навчальних закладах: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 232 с.

8. Брюховецька І. В. Методика викладання хімії. Теоретичні основи. Модуль І [тексти лекцій для студентів спеціальності «Біологія. Хімія»]. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. 282 с.
9. Буринська Н. М. Методика викладання хімії: теоретичні основи. К.: Вища школа, 1987. 255 с.
10. Максимов О. С. Методика викладання хімії. Практикум [навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл., які навч. за спец. “Педагогіка і методика середньої школи. Хімія”]; ред. О. Г. Молдованова. К.: Вища шк., 2004. 167 с.
11. Методика викладання шкільного курсу хімії. Посібник для вчителя / Н. М. Буринська, Л. П. Величко, Л. А. Липова та ін. / Під ред. Н. М. Буринської. К.: Освіта, 1991. 350 с.
12. Шулдик Г. О., Шулдик В. І. Педагогічна практика: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів. К.: Науковий світ, 2000. 143 с.

Додаткова:

1. Підручники з хімії для учнів шкіл згідно оновлених навчальних програм Міністерства освіти України.
2. Методика викладання хімії: Формування знань про основні хімічні теорії та хімічні поняття. Конспект лекцій / Укладач: Е. М. Кадикало. Луцьк: П “Зоря–плюс” ВОО ВОІ СОІУ, 2019. 136 с.